

et fiunt, ex necessitate veniunt. Arare, seminare, novel-
lare, navigare, talia omnia opera quæ parit nisi necessitas
et indigentia? Tolle famem, sitim, nuditatem, cui opus
sunt ista omnia? Hæc etiam quæ nobis jubentur bona
opera : nam ista quæ commemoravi honesta sunt, sed
omnium hominum, (exceptis operibus pessimis loquor,
detestabilibus operibus, flagitiis et facinoribus, homici-
diis, effractoribus, adulteriis, illa nec deputo inter actiones
humanas :) hæc honesta loquor, non parit nisi necessitas,
necessitas fragilitatis carnalis : Hæc etiam quæ dixi juberi
nobis : « Frange esurienti panem tuum. » Cui frangis, ubi
nemo esurit? « Egenum sine tecto induc in domum tuam¹. »
Quem hospitem suscipis, ubi omnes in patria sua vivunt
Quem visitas ægrotum, ubi perpetua sanitate gaudent?
Quem concordas litigiosum, ubi pax sempiterna est? Quem
sepelis mortuum, ubi semper vivitur? Nihil ergo horum
actus es ex operibus honestis illis omnium hominum :
nihil acturus es ex istis bonis operibus; quia isti pulli tur-
turis jam volabunt de nido. Quid ergo? Jam dixisti quid
habituri sumus : Qui habitant in domo tua, beati sunt.
Dic etiam quid acturi sunt, quia non ibi video aliquas
necessitates, quæ me impellant ad agendum. Ecce modo
quod loquor et disputo, necessitas parit. Numquid enim
ibi talis disputatio erit, quasi quæ doceat ignaros, quasi
quæ commemoret obliviosos? Aut vero in illa patria Evan-
gelium recitabitur, ubi ipsum Dei Verbum contemplabi-
tur? Ergo quia dixit iste desiderans et suspirans ex voce
nostra, quid habituri sumus in illa patria cui suspiratur,
et ait : « Beati qui habitant in domo tua : » dicat et quid
acturi sumus. « In sæcula sæculorum laudabunt te. » Hoc
erit totum negotium nostrum, sine defectu Alleluia. Non
vobis. fratres, videatur quasi fastidium ibi futurum : quia

¹ Isaï. LVIII, 7.

si modo hoc diu dicatis, non duratis, ab illo gaudio neces-
sitas vos avertit. Et quia non tantum delectat quod non
videtur, si tanta alacritate in ipsa pressura et fragilitate
carnis laudamus quod credimus, quomodo laudabimus
quod videbimus? Cum absorpta fuerit mors in victoriam,
cum mortale hoc induerit immortalitatem, et corruptibile
hoc induerit incorruptionem¹, nemo dicet, Diu steti :
nemo dicet, Diu jejunavi, diu vigilavi. Stabilitas enim
magna ibi, et ipsa immortalitas jam corporis nostri suspen-
detur in contemplationem Dei. Et si modo verbum hoc
quod vobis erogamus, tandiu fragilitatem carnis nostræ
stantem tenet, quid nobis faciet illud gaudium? quomodo
nos mutabit? « Similes enim ei erimus, quoniam videbi-
mus eum sicuti est². » Jam similes illi, quando deficie-
mus? quo avertemur? Securi ergo simus, fratres, non nos
satiabit laus Dei, amor Dei. Si deficies ab amore, deficies
a laude. Si autem amor sempiternus erit, quia illa insatia-
bilis pulchritudo erit; noli timere, ne non possis semper
laudare, quem semper poteris amare. Ergo, « Beati qui
» habitant in domo tua, in sæcula sæculorum laudabunt
» te. » Huic vitæ suspiremus.

IX. Sed quomodo illuc? « Beatus vir cujus est susceptio
» ejus abs te, Domine³. » Intellexit ubi esset, quia per
fragilitatem carnis suæ ad illam beatitudinem volare non
posset : circumspexit pondera sua; quia dicitur alio loco :
« Corpus enim quod corrumpitur aggravat animam, et
» deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitan-
» tem⁴. » Spiritus sursum vocat, pondus carnis deorsum
revocat : inter duos conatus suspensionis et ponderis col-
luctatio quædam est; et ipsa colluctatio ad pressuram
pertinet torcularis. Audi ipsam luctam de torculari ab

¹ 1 Cor. xv, 53, 54. — ² 1 Joan. III, 2. — ³ Psal. LXXXIII, 6. — ⁴ Sap.
IX, 15.

Apostolo expressam; quia et ipse ibi conterebatur, ibi premebatur. « Condelector, inquit, legi Dei secundum » interiorem hominem: video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae, et captivum » me ducentem in lege peccati, quae est in membris » meis. » Magna lucta, et evadendi magna desperatio, nisi subveniat de consequenti: « Infelix ego homo, quis » me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per » Jesum Christum Dominum nostrum¹. » Ergo et hic in Psalmo isto vidit illa gaudia, cogitavit animo: « Beati qui » habitant in domo tua, Domine, in saecula saeculorum » laudabunt te. » Sed quis illuc ascendet? Quid facio de carnis pondere? « Beati qui habitant in domo tua, in saecula saeculorum laudabunt te. Condelector enim legi » Dei secundum interiorem hominem. » Sed quid faciam? quomodo volabo? quomodo perveniam? « Video aliam » legem in membris meis repugnantem legi mentis meae. » Dixit se infelicem, et dixit: « Quis me liberabit de corpore mortis hujus, ut inhabitem in domo Domini, et » in saecula saeculorum laudem eum? Quis me liberabit? » Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum. » Sicut ergo in verbis Apostoli illi difficultati et quasi inextricabili luctae subvenit quod subjecit: « Gratia Dei per » Jesum Christum Dominum nostrum: » sic et hic cum suspiraret flammante desiderio in domum Dei et in illas laudes Dei, considerata gravidine corporis sui et mole carnis suae, et desperatione quadam suborta, rursus in spem evigilavit, et ait: « Beatus vir cujus est susceptio ejus abs » te, Domine. »

X. Quid ergo praestat Deus in hac gratia ei quem suscepit perducendum? Sequitur, et dicit: « Ascensus in corde » ejus. » Facit illi gradus, quibus ascendat. Ubi illi facit

¹ Rom. 2. vii, 2-25.

gradus? In corde. Quanto ergo plus amaveris, tanto plus ascendes. « Ascensus, inquit, in corde ejus disposuit. » Quis? Qui suscepit eum: « Beatus enim, cujus est susceptio ejus abs te, Domine. » Quia per se non potest, opus est ut gratia tua suscipiat. Et quid facit gratia tua? Disponit ascensus in corde. Ubi disponit ascensus? « In corde, » in convalle plorationis. » Ecce habetis torcular convallem plorationis: ipsae lacrymae pie contribulorum, mustum sunt amantium. « Ascensus in corde ejus disposuit. » Ubi ergo disposuit? « In convalle plorationis. » Hic enim disposuit ascensus: « In convalle plorationis. » Hic enim ploratur, ubi seminatur. « Euntes, inquit, ibant et flebant, » mittentes semina sua². » Ergo ascensus in corde tuo sint dispositi a Deo per gratiam ipsius. Amando ascende. Inde cantatur Canticum graduum. Et ubi tibi disposuit hos ascensus? « In corde, in convalle plorationis. » Dixit, ubi disposuit? quo disposuit? Quid disposuit? « Ascensus. » Ubi? Intus « In corde. » In qua regione, et quasi habitationis loco? « In convalle plorationis. » Ut quo ascendatur? « In locum quem disposuit. » Quid est hoc, fratres, « In locum quem disposuit? » Quem locum diceret, quem disposuit, si dici posset? Dictum tibi est, « Ascensus disposuit in corde, in convalle plorationis. » Quæris quo? Quid tibi dicturus est? « Quod oculus non » vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit³. » Collis est, mons est, terra est, pratum est; prope omnia ista dictus est locus ille. Sed quid sit per proprietatem, non per similitudinem, (Videmus enim nunc per speculum in aenigmate quid sit ille locus, tunc videbimus facie ad faciem⁴.) quis explicet? Noli ergo quærere quo disposuit, « In locum quem disposuit. » Ipse novit quo, ipse novit qui disposuit quo te ducat, cujus ascensus in corde

¹ Psal. LXXXIII, 7. — ² Id. CXXV, 6. — ³ 1 Cor. II, 9. — ⁴ Id. XIII, 12.

disposuit. Quid times ascendere, ne erret qui te ducit? Ecce in convalle plorationis disposuit ascensus, « In loco quem disposuit. » Ploramus modo. Unde? Ubi dispositi sunt nostri ascensus. Unde ploramus, nisi inde unde se miserum exclamabat Apostolus, quia videbat aliam legem in membris suis repugnantem legi mentis suae¹? et unde hoc nobis? Ex poena peccati. Et putabamus nos facile justos esse posse quasi viribus nostris, antequam acciperemus mandatum: adveniente autem mandato, peccatum revixit: ego autem mortuus sum. Hoc ait Apostolus. Data est enim Lex hominibus, non quae salvaret eos jam, sed per quam cognoscerent in qua aegritudine jacebant. Audi verba Apostoli: « Si enim data esset » Lex, quae posset vivificare, omnino ex Lege esset justitia: sed conclusit Scriptura omnia sub peccato, ut » promissio ex fide Jesu Christi daretur credentibus²: » veniret gratia post Legem, inveniret hominem non solum jacentem, sed jam etiam confitentem et dicentem, « Miser » ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? » Et opportune veniret medicus ad convallem plorationis, et diceret: Certe cognovisti quia cecidisti, audi me ut surgas, qui me contempsisti ut caderes. Data est ergo Lex ut aegrum de morbo convinceret, qui sibi sanus videbatur: ut peccata demonstrarentur, non ut auferrentur. Demonstrato peccato per datam Legem, auctum est peccatum, quia peccatum est et contra Legem. « Occasione, » inquit, accepta, peccatum per mandatum operatum » est in me omnem concupiscentiam³. » Quid est, « Occasione accepta per mandatum? » Acceptum mandatum quasi viribus suis conati sunt facere homines: victi concupiscentia, mandati etiam ipsius transgressione rei facti sunt. Sed quid ait Apostolus? « Ubi autem abundavit

¹ Rom. vii, 23. — ² Galat. iii, 21. — ³ Rom. vii, 8.

peccatum, superabundavit gratia¹: » id est, auctus est morbus, commendata est medicina. Propterea, fratres, quinque illae porticus Salomonis, numquid curabant aegrotos, ubi erat piscina in medio earum? « Et jacebant, inquit, aegroti in quinque porticibus²: » in Evangelio lectum habemus. Quinque illae porticus, Lex est in quinque Libris Moysi. Ad hoc producebantur aegroti de domibus suis, ut jacerent in porticibus. Ergo Lex prodebat aegrotos, non sanabat: sed benedictione Dei turbabatur aqua, tanquam Angelo descendente. Visa aqua turbata, qui poterat unus descendebat, et sanabatur. Aqua illa cincta quinque porticibus, populus Judaeorum erat Lege conclusus: hunc perturbavit Dominus praesentia sua, ut occideretur. Nisi enim descensu suo Dominus perturbaret populum Judaeorum, numquid crucifigeretur? Itaque turbata aqua passionem Domini significabat, quae facta est perturbata gente Judaeorum. In hanc passionem credit languidus, tanquam in aquam turbatam descendens, et sanatur. Qui non sanabatur Lege, id est, porticibus, sanatur gratia, per passionis fidem Domini nostri Jesu Christi. Unus, quia unitas. Ergo et hic quid ait? « Ascensus in corde ejus disposuit, in convalle plorationis, in locum quem disposuit. » Jam in illo loco gaudebimus.

XI. Quare autem, « In convalle plorationis? » Et ex qua convalle plorationis ad illum locum gaudii veniemus? « Nam et benedictionem, inquit, dabit qui Legem dedit³. » Afflixit nos Lege, pressit nos Lege, ostendit nobis torcular, vidimus pressuram, carnis nostrae tribulationem cognovimus, ingemuimus, rebellante peccato adversus mentem nostram, clamavimus: « Miser ego homo⁴: » sub Lege genuimus; quid restat, nisi ut benedictionem det qui Legem dedit? Adveniet gratia post Legem, ipsa est

¹ Rom. v, 20. — ² Joan. v, 3. — ³ Psal. lxxxiii, 8. — ⁴ Rom. vii, 4.

benedictio. Et quid nobis præstitit ista gratia et benedictio? « Ambulabunt a virtutibus in virtutem. » Hic enim per gratiam multæ virtutes dantur. « Alii quidem datur » per Spiritum sermo sapientiæ, alii sermo scientiæ secundum eundem Spiritum, alii fides, alii donatio sanctorum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum, alii prophetatio¹. » Multæ virtutes; sed hic necessariae: et ab his virtutibus imus in virtutem. Quam virtutem? Christum Dei Virtutem et Dei Sapientiam². Ipse dat diversas virtutes in loco hoc, qui pro omnibus virtutibus necessariis in convalle plorationis et utilibus, dabit unam virtutem se ipsum. Nam et virtutes agenda vitæ nostræ quatuor describuntur a multis, et in Scriptura inveniuntur. Prudentia dicitur, qua dignoscimus inter bonum et malum. Justitia dicitur, qua sua cuique tribuimus: nemini quidquam debentes, sed omnes diligentes³. Temperantia dicitur, qua libidines refrenamus. Fortitudo dicitur, qua omnia molesta toleramus. Istæ virtutes nunc in convalle plorationis per gratiam Dei dantur nobis. Ab his virtutibus imus in illam virtutem. Et quæ erit illa virtus, nisi solius contemplationis Dei? Necessaria ibi non erit ista prudentia, ubi nulla mala occursura sunt quæ vitemus. Sed quid putamus, fratres? Non ista justitia, ubi nulla erit cujusquam indigentia, cui subvenire debeamus. Non ista temperantia, ubi nulla erit libido refrenanda. Non ista fortitudo, ubi nulla erunt mala toleranda. Ergo ab his virtutibus hujus actionis ibimus in virtutem illius contemplationis, qua contemblemur Deum: sicut scriptum est: « Mane astabo tibi, et contemplabor⁴. » Et audi quia ab hujus actionis virtutibus, in illam contemplationem ibimus. Sequitur ibi: « Ibunt a virtutibus » in virtutem. » Quam virtutem? Contemplandi. Quid est,

¹ 1 Cor. xii, 8-10. — ² Id. i, 24. — ³ Rom. xiii, 8. — ⁴ Psal. v, 5.

contemplandi? « Apparebit Deus deorum in Sion. Deus » deorum, » Christus Christianorum. Quomodo, « Deus » deorum, » Christus Christianorum? « Ego dixi: Dii » estis, et filii Altissimi omnes¹. » Dedit enim eis potestatem filios Dei fieri² ille in quem credidimus, pulcher sponsus, qui hic propter deformitatem nostram deformis apparuit. « Quia vidimus eum, inquit, et non habebat » speciem neque decorem³. » Finita omni necessitate mortalitatis, sicuti est Deus apud Deum, Verbum apud Patrem, per quod facta sunt omnia, apparebit mundis corde. « Beati enim mundi corde, quoniam ipsi Deum » debent⁴. Apparebit Deus deorum in Sion. »

XII. Et rursus iste a cogitatione illorum gaudiorum redit ad suspiria sua. Videt quid prævenit spe, et ubi adhuc sit re. « Apparebit tunc Deus deorum in Sion. » Hoc est unde gaudebimus, ipsum in sæcula sæculorum laudabimus. Sed adhuc modo tempus est orandi, tempus deprecandi; et si aliquantum gaudendi, sed adhuc in spe: in peregrinatione sumus, in convalle plorationis sumus. Ad hujus ergo loci gemitum rediens dicit: « Domine Deus » virtutum, exaudi precem meam, auribus percipe, Deus » Jacob⁵. » Quia et ipsum Jacob fecisti de Jacob Israël. Apparuit enim illi Deus, et dictus est Israël, Videns Deum⁶. Audi ergo me, Deus Jacob, et fac me Israël⁷. Quando fiam Israël? « Cum apparebit Deus deorum in Sion. »

XIII. « Protector noster aspice, Deus. » Sub umbrarum tuarum sperabunt⁸: ideo, « Protector noster aspice, Deus. Et respice in faciem Christi tui. » Quando enim non respicit in faciem Christi sui Deus? Quid est, « Respice in faciem Christi tui? » Per faciem innotesci-

¹ Psal. lxxxi, 6. — ² Joan. i, 12. — ³ Isai. lvi, 2. — ⁴ Matth. v, 8. — ⁵ Psal. lxxxiii, 9. — ⁶ Gen. xxxii, 28. — ⁷ Psal. lxxxiii, 10. — ⁸ Id. xxxv, 8.

mus : quid est ergo , « Respice in faciem Christi tui : »
Fac innotescere omnibus Christum tuum. « Respice in
» faciem Christi tui : » notus sit omnibus Christus tuus,
ut possimus ire a virtutibus in virtutem, ut possit super-
abundare gratia, quoniam abundavit peccatum¹.

XIV. « Quoniam melior est dies una in atriis tuis super
» millia². » Atria illa sunt in quæ suspirabat, in quæ de-
ficiebat. Desiderat et deficit anima mea in atria Domini.
Melior est ibi unus dies super millia dierum. Millia die-
rum desiderant homines, et multum volunt hic vivere :
contemnunt millia dierum, desiderant unum diem, qui
non habet ortum et occasum : unum diem, diem sempiternum,
cui non cedit hesternus, quem non urget crastinus. Ipse unus dies desideretur a nobis. Quid nobis est cum millibus dierum? Imus a millibus dierum ad unum diem, sicut imus a virtutibus in virtutem.

XV. « Elegi abjici in domo Domini, magis quam ha-
» bitare in tabernaculis peccatorum³. » Invenit enim iste
convallem plorationis, invenit iste humilitatem unde
ascendat : scit quia si se extollere voluerit, cadet; si se
humiliaverit, erigetur : elegit abjici, ut sublevetur. Quam
multi præter tabernaculum hoc torcularis dominici, id
est, præter Ecclesiam catholicam volentes sublimari, et
amantes honores suos, nolunt cognoscere veritatem? Si
esset illis in corde versus iste : « Elegi abjici in domo Do-
» mini, magis quam habitare in tabernaculis peccato-
» rum : » nonne abjicerent honores; et currerent ad
convallem plorationis, et hinc invenirent ascensus in
corde, et hinc irent a virtutibus in virtutem, ponentes
spem suam in Christo, non in nescio quo homine? Bona
vox, gaudenda vox, eligenda vox : « Elegi abjici in domo

¹ Rom. v, 20. — ² Psal. LXXXIII, 11. — ³ Ibid. — ⁴ Forte nondum pro-
dierat Carthaginensis an. 401.

» Domini, magis quam habitare in tabernaculis peccato-
» rum. » Ipse elegit abjici in domo Domini : sed ille qui
invitavit ad convivium, eligentem inferiorem locum vocat
ad superiorem, et dicit illi : « Ascende¹. » Ipse tamen
non elegit nisi esse in domo Domini, in quocumque loco,
non tamen extra limen.

XVI. Quare elegit abjectus esse in domo Domini, magis
quam habitare in tabernaculis peccatorum? « Quia mise-
» ricordiam et veritatem diligit Deus². » Dominus mise-
ricordiam diligit, qua mihi primo subvenit : veritatem
diligit, ut credenti det quod promisit. Audi misericordiam
et veritatem in apostolo Paulo, prius Saulo persecutore.
Indigebat misericordia, et dixit in se factam : « Qui prius
» fui blasphemus et persecutor et injuriosus, sed mise-
» ricordiam consecutus sum, ut in me ostenderet Christus
» Jesus omnem longanimitatem in eos, qui credituri sunt
» illi in vitam æternam³. » Ut cum indulgentiam tantorum
scelerum acciperet Paulus, nemo desperaret posse sibi do-
nari quæcumque peccata. Ecce habes misericordiam. Noluit
tunc Deus exercere veritatem, ut puniret peccantem. Ete-
nim si puniretur peccator, nonne veritas esset? Aut auderet
dicere : Non debeo puniri, qui non posset dicere : Non pec-
cavi? Et si diceret : Non peccavi : cui diceret? quem falleret?
Ergo primo Dominus in eum misericordiam prærogavit,
post misericordiam veritatem. Audi illam jam exigentem
veritatem. « Primo ergo, inquit : Misericordiam consecutus
» sum, qui prius fui blasphemus, et persecutor, et inju-
» riosus : sed gratia Dei sum quod sum⁴. » Postea dicit,
cum passioni propinquaret : « Bonum agonem certavi.
» cursum consummavi, fidem servavi; superest mihi co-
» rona justitiæ. » Ille qui tribuit misericordiam, servat

¹ Luc. XIV, 10. — ² Psal. LXXXIII, 12. — ³ 1 Tim. 1, 13 et 16. — ⁴ Id.
xv, 10.

veritatem. Unde servat veritatem? « Quam reddet mihi » Dominus in illo die justus iudex¹. » Indulgentiam donavit, coronam reddet: donator est indulgentiæ, debitor coronæ. Unde debitor? accepit aliquid? Cui debet aliquid Deus? Ecce videmus quia tenet eum debitorem Paulus, consecutus misericordiam, exigens veritatem: « Reddet mihi, inquit, Dominus in illo die. » Quid tibi reddet, nisi quod tibi debet? Unde tibi debet? quid ei dedisti? Quis prior dedit illi, et retribuetur ei²? Debitorem Dominus ipse se fecit, non accipiendo, sed promittendo. Non ei dicitur: Redde quod accepisti: sed, Redde quod promissisti. Misericordiam mihi erogavit, inquit, ut faceret me innocentem: nam prius fui blasphemus et injuriosus; sed ex illius gratia factus sum innocens. Ille autem qui prærogavit misericordiam, negare poterit debitum? « Diligit » misericordiam et veritatem. Gratiam et gloriam dabit. » Quam gratiam, nisi de qua ipse dixit: Gratia Dei sum quod sum? Quam gloriam, nisi de qua ipse dixit, superest mihi corona justitiæ?

XVII. Ideo, « Dominus, inquit, non privabit bonis » ambulantes in innocentia³. » Quare ergo homines non vultis tenere innocentiam, nisi ut habeatis bona? Non vult tenere innocentiam, ut non reddat quod illi assignatur: aurum vult habere, et perdit innocentiam. Quid lucratur? quid damnificatur? Habet lucrum auri, passus est damnum innocentiae. Est aliquid pretiosius innocentia? Sed si innocentiam retinebo, inquit, pauper ero. Parvæne divitiæ ipsa innocentia? Si arcam plenam auro habueris, dives eris: si cor habueris, plenum innocentia, pauper eris? Sed ecce bona desiderans, modo in egestate, in tribulatione, in convalle plorationis, in pressura, in tentationibus, serva innocentiam. Erit enim postea etiam

¹ 2 Tim. iv, 7, 8. — ² Rom. xi, 35. — ³ Psal. lxxxiii, 13.

bonum tuum, quod desideras, requies, æternitas, immortalitas, impassibilitas erit postea: ipsa sunt bona quæ servat Deus justis suis. Nam bona quæ modo desideras pro magno, propter quæ vis esse nocens, et non innocens, attende illa qui habent, qui talibus abundant. Vides divitias apud latrones, apud impios, apud sceleratos, apud turpes, apud flagitiosos et facinorosos vides divitias: dat illis Deus ista propter communionem generis humani, propter abundantem affluentiam bonitatis suæ; « Qui » etiam solem suum oriri facit super bonos et malos, et » pluit super justos et injustos¹. » Tanta dat et malis, et tibi nihil servat? Falsum est quod tibi promisit? Servat, securus esto. Qui misertus est tui, cum esses impius, deserit te, cum factus es pius? Qui peccatori donavit mortem Filii sui, quid servat salvato per mortem Filii sui? Securus ergo esto. Tene debitorem, quia credidisti in promissorem. « Dominus non privabit bonis ambulantes in innocentia. » Ergo quid nobis hic restat in torculari, in afflictione, in re dura, in præsentia vitæ periculosæ? quid nobis restat, ut illuc perveniamus? « Domine Deus » virtutum, beatus homo qui sperat in te. »

¹ Matth. v, 45.